

Europees manifest: “Het Europa dat wij willen”

Ter gelegenheid van de Europese Parlementsverkiezingen (23-26 mei 2019) brengt Pax Christi International en meerdere van haar nationale lidorganisaties het volgende manifest uit. Het moedigt kandidaten en burgers aan om voor een vernieuwd Europees project te kiezen, gebaseerd op solidariteit, broederschap en vrede.

I. Het Europa waarin wij geloven

1. ‘Europa’ is een uniek vredesproject dat al meer dan 70 jaar standhoudt. Toen het begon na de Tweede Wereldoorlog werd het ‘Europees project’ gebouwd op twee parallelle pijlers: de ene betrof de gemeenschappelijke controle over oorlogsmiddelen, namelijk door de Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (EGKS – 1951); de tweede was de bevordering en bescherming van mensenrechten als een belangrijk middel om oorlog tussen Europese naties te voorkomen door de oprichting van de Raad van Europa (1949). Daarna kwamen het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (1951) en het Europees Hof voor de Mensenrechten (1959).

2. Sindsdien zijn er aanpakken ontwikkeld voor Europese samenwerking, die op een ongeëvenaarde schaal vrede en welvaart hebben gebracht op ons continent. De EGKS met 6 landen groeide uit tot een Europese Unie met 28 lidstaten en vandaag zijn 47 landen gebonden aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Alle Europeanen delen dezelfde basisrechten en vrijheden, de vrede is grotendeels bewaard op het continent en een andere Europese staat de oorlog verklaren is eenvoudigweg ondenkbaar. Bovendien zijn er cruciale bijdragen geleverd aan conflictoplossing en vredesopbouw op andere continenten.

3. Maar deze verwezenlijkingen zijn niet zonder tekortkomingen: de welvaart is ongelijk verdeeld, de mensenrechten worden nog altijd geschonden en de solidariteit is bedreigd. Gedurende de 70 vredesjaren zijn er op het continent toch gewapende conflicten uitgebroken. De wapenwedloop die na het instorten van de Sovjet-Unie was afgenomen, is herbegonnen. Verschillende Europese landen spelen daarin een belangrijke rol als producent en handelaar in gesofisticeerd wapentuig. De wapenexport door EU-lidstaten is goed voor zowat één vierde van de totale mondiale export en veroorzaakt verwoesting wereldwijd.

4. De instroom van immigranten heeft in Europese samenlevingen verbazing en angst veroorzaakt. Gevoelens van onveiligheid hebben het vertrouwen van mensen ondermijnd in Europa als een project van vrede en veiligheid. Sommige burgers zouden willen dat Europa muren optrekt om de instroom te stoppen; zij associëren immigranten met terreur en met het mogelijke verdwijnen van de eigen identiteit, cultuur en traditionele waarden. Politici met nationalistische en populistische programma’s verwerpen het idee van diversiteit en Europese samenwerking in plaats van openheid en tolerantie te behouden en de Europese uitdagingen zoals nodig gezamenlijk aan te gaan.

5. Als Pax Christi-organisaties verbonden met de katholieke vredesbeweging in Europa, herhalen wij ons geloof in het Europees project:

- *Ja, 'Europa' is nog steeds erg nodig om vredesdoelen te bereiken, om welvaart en duurzaamheid te realiseren in een wereld die dooreengeschud wordt door ongelijkheid, conflicten, catastrofale klimaatverandering en geopolitieke onevenwichten;*
- *Ja, 'Europa' moet een baken van hoop en menselijkheid blijven voor allen die ontdaan zijn van hun waardigheid en van het recht op waardige levensomstandigheden, en*
- *Ja, 'Europa' heeft de middelen en de moed om zich aan te passen aan een veranderende wereld zonder zijn fundamentele waarden, zoals respect voor menselijke waardigheid, democratie en mensenrechten op te geven.*

6. Wij geloven dan ook dat deze basisprincipes weer centraal moeten geplaatst worden in de kern van het Europese project en dat de komende verkiezingen van het Europees Parlement op 23-26 mei 2019 in alle EU-lidstaten het juiste moment is voor allen die in een verenigd Europa geloven om dit samen te ondersteunen.

7. Wij vragen met aandrang aan onze leden en Europese medeburgers om kritisch te kijken naar programma's en beginselen van politieke partijen en van individuele kandidaten die opkomen bij de Europese Parlementsverkiezingen en te kiezen voor hen die Europa als vredesproject steunen. Uw stem wordt bepalend omdat de verkiezingen voor het Europees Parlement in 2019 uitgevochten gaan worden over Europese sleutelkwesaties en daardoor misschien wel de meest bepalende verkiezingen ooit worden over de toekomst van Europa.

II. Europa als vredesproject

8. Europa heeft de kracht, de ervaring en de middelen om een actieve, sterke en constructieve rol te spelen in globale kwesties. Het is een vertrouwde economische partner, het beschikt over een sterke munt, het heeft sociale modelwetgeving en bekwame diplomaten die de bevolking doorheen de veranderingen kunnen leiden die nodig zijn voor een duurzame wereld. Onze beweging is ervan overtuigd dat deze kwaliteiten kunnen leiden tot welzijn, welvaart en zekerheid zonder een beroep te hoeven doen op significante militaire inspanningen. In plaats van gigantisch te investeren in een nieuw opgericht "Europees Defensiefonds", zou de EU beter haar middelen inzetten voor:

- i. Mainstreaming van de duurzaamheids- en ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (UN Sustainability and Development Goals – SDGs) in ieder binnen- en buitenlandbeleid, om er een overkoepelende strategie van te maken.
- ii. Het behoud van de globale temperatuurstijging beneden de 1.5° door moedig en sociaal verantwoord beperkingsbeleid binnen de Europese grenzen, maar ook in arme en ontwikkelingslanden die evenzeer blootstaan aan klimaatverandering. Dit alles in lijn met het klimaatakkoord van Parijs.
- iii. Het ontwikkelen van een cultuur van vrede en geweldloosheid in door conflict geteisterde regio's, door sociale en duurzame economische ontwikkeling, rechtvaardigheid en vredesinitiatieven, en door opleiding en onderwijs.
- iv. Het bevorderen en verzekeren van kernontwapening, wat inhoudt dat Europese landen het Verdrag tot Verbod op Kernwapens van de VN ondertekenen en ratificeren.
- v. Het verzekeren dat de landen zich rigoureuus houden aan het Verdrag op de Wapenhandel. De EU moet de criteria voor wapenexport verder verstrengen; er is nood aan meer verplichte transparantie en eenvormige rapportage door de landen, met inbegrip van verantwoording bij discutabele export.
- vi. Deelname op een actieve en constructieve manier aan de onderhandelingen voor een sterk

VN-Verdrag inzake Bedrijven en Mensenrechten. Dat verdrag kan gerechtigheid brengen voor slachtoffers van inbreuken op de mensenrechten, onder meer door Europese ombudsdiensten op te zetten.

III. Europa als baken van gerechtigheid

9. Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (1950) en het Europees Hof voor de Mensenrechten (1959) zijn gerealiseerd in de geest van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948). Zij moeten te allen prijze beschermd worden. Zij zijn de inspiratiebron geweest voor andere mechanismen op internationaal niveau en worden binnen de EU aangevuld door het Handvest van de Grondrechten (2000), mensenrechtenbepalingen in het Verdrag van Lissabon (2009) en jurisprudentie door het Europees Hof van Justitie (sinds 1952). In deze tijd waarin mensenrechten en hun verdedigers onder druk staan, moet de EU meer doen om ze overeind te houden door:

- i. Ondubbelzinnig haar gehechtheid aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens te bevestigen door de procedures om er beroep op te doen te hervatten.
- ii. De mogelijkheden van het EU-Bureau voor de Grondrechten te versterken om aan bewustmaking te doen over het EU-Handvest voor de Grondrechten en andere instrumenten van mensenrechten, alsook om hun naleving in Europa te monitoren via beleid en onderzoek.
- iii. De wereldwijde bescherming van verdedigers van mensenrechten te bevorderen, in naleving van de VN-Verklaring aangaande mensenrechtenverdedigers (1998), de EU-Richtlijnen voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers (2008), en de aanbeveling van de Raad van Europa over de noodzaak om de ruimte voor het maatschappelijk middenveld te versterken (2018).
- iv. Het reguleren van lobbyactiviteiten binnen EU-instellingen en in de lidstaten, conform de aanbeveling van de Raad van Europa over lobbyen in de context van openbare besluitvorming (2017).
- v. Een sterker kader te creëren om het hoofd te bieden aan wetgeving binnen en buiten Europa die ngo's vleugellam maakt en door dergelijke praktijken in publieke verklaringen aan te kaarten, ter ondersteuning van het maatschappelijk middenveld.

IV. Europa als land van menselijkheid

10. In 1950 was het de ambitie van Europese eenheid om de vrede te verzekeren door gedeelde welvaart, zowel binnen als buiten haar grenzen. Vandaag is de intercontinentale migratie een realiteit die een gemeenschappelijke Europese respons vereist, gebaseerd op solidariteit, respect voor de mensenrechten en rechtvaardigheid en effectief beleid voor socio-economische integratie. EU-lidstaten moeten hun samenwerking op het terrein van migratie versterken met het oog op het:

- i. Heronderhandelen van de Dublin-verordening om het proces van asielaanvragen eerlijker en sneller te maken, volledig in overeenstemming met de rechten en belangen van kinderen en met bijzondere aandacht voor alleenstaande kinderen.
- ii. Actief implementeren van het VN Global Compact voor veilige, geordende en reguliere migratie dat in Marrakesh (Marokko) is aangenomen op 10 december 2018 als een belangrijk kader voor internationale samenwerking.
- iii. Aannemen van wetgeving over 'humanitaire visa' omdat er nood is aan legale en veilige toegang tot Europa voor burgers die oorlogs- en conflictzones ontvluchten.
- iv. Weerstand bieden aan het criminaliseren van solidariteitsacties door het maatschappelijk middenveld en het aanvechten van dubieuze maatregelen om toegang tot sociale bescherming te beperken voor vluchtelingen, asielzoekers en migranten.

- v. Aannemen van wetgeving en praktijken die vluchtelingen, asielzoekers en migranten in staat stellen om in te burgeren, zich aan te passen aan de samenleving die hen onderdak biedt en die tevens te verrijken. Dit alles in overeenstemming met de waarden en normen van de ontvangende samenleving zoals verwoord door de Europees Verdrag inzake Mensenrechten en andere mensenrechteninstrumenten.

V. Europa als een continent met toekomst

11. Europa is een project voor zijn burgers en voor allen die er wonen. Het moet kansen bieden aan kinderen en jongeren door adequaat beleid voor onderwijs, opleiding en arbeid. Daartoe behoort ook leren leven in vrede, respect hebben voor pluralisme en diversiteit tot een troef maken in een multiculturele samenleving. Dat houdt ook kansen in voor uitwisseling en leren met kinderen en jongeren van andere continenten, om de interculturele verstandhouding te versterken. Europa moet doorgaan met investeren in huidige en toekomstige generaties door:

- i. Meer fondsen vrij te maken voor internationale uitwisseling, zoals Erasmus+, voor jonge Europeanen om in het buitenland te studeren, een opleiding of een leertraject te volgen, conform het voorstel van de Europese Commissie om de kredieten hiervoor in de volgende EU-begroting te verdubbelen, meer in het bijzonder voor onderwijs en opleiding in vrede en geweldloosheid.
- ii. Beleid maken en acties ondernemen ter bevordering van onderwijs in mensenrechten en democratie, wederzijdse verstandhouding, verdraagzaamheid en respect voor diversiteit, door gebruik te maken van de uitkomsten en bevindingen van de Raad van Europa.
- iii. Investeren in het beschermen en het beschikbaar stellen aan allen, in het bijzonder de jongere generaties, van het cultureel erfgoed als een manier om de complexe aard van de Europese historische, culturele en spirituele wortels te begrijpen.

VI. Het Europa waarin wij geloven en waarvoor wij ijveren

12. "Europa zal niet in één dag gerealiseerd worden, maar door concrete actie die een de facto solidariteit zal vestigen." Deze woorden van Robert Schuman klinken bijna 70 jaar nadat ze werden uitgesproken (9 mei 1950) nog steeds na. Europa is nog steeds onaf en vele uitdagingen blijven bestaan, maar de verwezenlijkingen zijn immens. Het zou onverstandig zijn om die niet te erkennen. Daarom kunnen we ook niet accepteren dat dit nobel project – vrede, solidariteit, participatie – door angst tot stilstand komt: angst voor een onbekende toekomst, angst voor de diverse mensheid die aan onze deur klopt, angst voor een ecologische ramp die op ons afkomt.

13. Wij geloven dat Europa het enige antwoord is op de enorme uitdagingen binnen en buiten onze grenzen. Meer dan ooit is de toekomst van Europa in het geding. Populisten en nationalistes laten hun stem luid en duidelijk horen in de aanloop naar de Europese Parlementsverkiezingen. Laten wij in actie komen en mensen overtuigen om deel te nemen aan de verkiezingen om het Europa dat wij willen te steunen: een vredevol, broederlijk, toekomstgericht Europa voor alle vrouwen en mannen van goede wil.

Pax Christi International

3 april 2019

Vertaling: Hugo Swinnen